

Через освіту і безперервний професійний розвиток — до нових професійних звершень і здобутків

Резюме. Професія лікаря потребує постійного навчання, адже інформація оновлюється досить стрімко й отримані знання мають відповідати сучасним вимогам і бути науково обґрунтованими. Більше того, спеціалістам потрібно не лише удосконалювати свою майстерність, а ще й знати юридичні та організаційні аспекти. Отже, потрібен був майданчик для обговорення важливих і нагальних питань стоматології, але пандемія та війна позбавили нас можливості зустрічатися в аудиторіях. Громадська організація «Асоціація стоматологів України», яка об'єднала лікарів усіх спеціальностей, взялася за вирішення цього питання разом з провайдерами безперервного професійного розвитку. За перше півріччя проведено вісім освітніх семінарів для стоматологів у режимі реального часу, кількість переглядів яких у результаті сягає 20 тисяч.

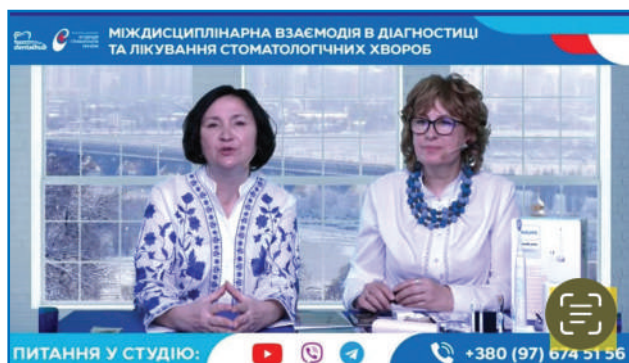
Ключові слова: безперервний професійний розвиток; Асоціація стоматологів України; освітній семінар; бали безперервного професійного розвитку; провідні фахівці й науковці

Безперервний професійний розвиток (БПР) є невід'ємною складовою лікарської діяльності стоматологів. Постійне оновлення теоретичних знань, удосконалення практичних навичок та інформація про нові законодавчі зміни в нормативно-правових документах з питань організації і управління охороною здоров'я є вкрай важливими для підвищення якості надання стоматологічної допомоги. Починаючи з 2020 року, коли пандемія зробила неможливими зустрічі в конференц-залах з лікарями, потрібно було швидко перебудуватися і знайти нові формати спілкування й підвищення кваліфікації спеціалістів, що актуально і нині через військову агресію. Через освітні заходи БПР громадська організація «Асоціація стоматологів України» на чолі з президентом — професором Іриною Петрівною Мазур створила майданчик для обговорення актуальних питань життя стоматологічної спільноти в умовах трансформації сфери охорони здоров'я України. Багаторічна співпраця з компанією «МедЕксперт», яка є провайдером БПР, дає плідні результати. Лекції провідних фахівців і науковців доповнені науковими статтями, що дає можливість лікарям більш глибоко вивчити поданий у доповідях науково-практичний матеріал.

З науково-практичного семінару «Міждисциплінарна взаємодія в діагностиці та лікуванні стоматологічних хвороб» 3 лютого 2023 року розпочався освітній сезон «Безперервний професійний розвиток лікарів-стоматологів — 2023». Метою заходу було поділитися інформацією про нові наукові дослідження, сучасні методики роботи та важливою інформацією з питань організації стоматологічної допомоги. У презентації професора Павла Леоненка були наведені сучасні цифрові технології, які вже стали невід'ємною складовою реабілітації стоматологічних пацієнтів. Збільшення захворювань слизової оболонки ротової порожнини все частіше діагностують лікарі під час проведення клінічного прийому, тому професор Наталія Гасюк акцентувала увагу стоматологів в своїй доповіді на питаннях діагностики, нових аспектах патогенезу й лікуванні червоного плескатої лишая. Доцент Елла Павленко підготувала цікаву доповідь про стоматологічне здоров'я людей поважного віку в Україні. Мабуть, немає стоматолога, у якого не виникали б питання при проведенні перелікування кореневих каналів (re-endo), тож актуальною була лекція к.м.н., доцента Наталії Юнакової, ілюстрована клінічними прикладами. Сьогодні стоматологічна

практика тісно пов'язана з юридичними питаннями, тож у фокусі уваги стоматологів — лекція юриста Олега Юдина про персональний захист даних пацієнта. У рамках заходу привітали колег — експертів з питань стоматології МОЗ України, і вже на громадському обговоренні є два проекти уніфікованих протоколів надання стоматологічної допомоги. Відповіді на багато організаційних питань отримали лікарі-стоматологи в цікавій і корисній лекції віцепрезидента ГО «Асоціація стоматологів України», к.м.н. Олександра Вахненка. До 31 березня всі стоматологічні клініки мають підключитися до Електронної системи охорони здоров'я (ЕСОЗ). Щоб вони зробили це правильно, була надана інформація від першої особи — співробітника ЕСОЗ Юлії Задеряки. Ця тема викликала неабиякий інтерес і жваву дискусію. Також у рамках освітнього семінару відбулась презентація підручника доцента Валерія Бургонського з питань фізіотерапії. У переддень професійного свята — Міжнародного дня стоматологів прозвучали пісенні вітання від народної артистки України Марії Бурмаки та нашої колеги — лікаря Наталії Кривець. Стоматологічна спільнота щиро вдячна нашим Захисникам, які дали можливість зустрічі з колегами, а ППО пильно охороняла наше небо. Майже 8 годин освітнього семінару пройшли на одному диханні!

23 лютого 2023 року Асоціація стоматологів України разом з компанією «МедЕксперт» провела десятий, ювілейний освітній сезон для стоматологів. Це був не звичний для нас усіх вебінар, а фактично стоматологічний консиліум у режимі реального часу! Для лікарів було запропоновано новий формат презентацій у вигляді клінічних випадків із широким обговоренням лікарями різних спеціальностей, адже, розглядаючи ту саму клінічну ситуацію, кожен фахівець (терапевт, пародонтолог, хірург, ортопед) бачить певні особливості стану здоров'я ротової порожнини і можливості вирішення даної проблеми. У доповіді професора Н.О. Савичук «Лікування пацієнтів із захворюваннями слизової оболонки порожнини рота: клінічні випадки» наведені сучасні методи діагностики та схеми лікування даних захворювань. Клінічні випадки при проведенні ендодонтичного, пародонтологічного, хірургічного лікування та реставрації зубів були подані к.м.н. Н.М. Юнаковою, М.В. Слободяник, І.І. Білозецьким, С.В. Хлебас. Дискусії з цих питань проводила професор І.П. Мазур. Приємно, що такий формат сподобався лікарям і викликав активне спілкування в чаті! На сьогодні стало патріотичним говорити про європейський напрямок руху України. Для цього наша держава робить чіткі кроки до гармонізації законодавчої бази, і в медицині також. Тож про нашу з вами готовність до європейського напрямку руху йшлося в доповідях. Обговорювали також юридичні питання проведення приватної стоматологічної практики (Наталія Лісневська), питання БПР (професор І.П. Мазур), а також те, як правильно заповнювати освітнє портфоліо. У рамках проведення сателітної сесії були доповіді: «Школа практикуючого лікаря: як визначити зуб, що болить? Ефективна допомога пацієнту» (к.м.н., доцент

Вітання від президента ГО «Асоціація стоматологів України» стоматологам України

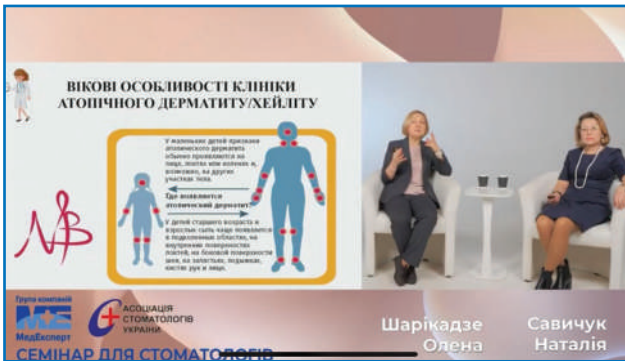

Позитивний настрій від професійного спілкування — візитна картка доповідачів заходів Асоціації стоматологів України

Н.М. Юнакова); «Лицеві болі: диференціальна діагностика та лікування одонтогенного болю» (І.П. Мазур); «Дентальна імплантація в кісткову тканину низької щільності у хворих на генералізований пародонтит: ризику, діагностика, коригуючі заходи» (професор П.В. Леоненко); «Вибір ідеального антисептика для ротової порожнини» (к.м.н., доцент Н.М. Юнакова). А головне, за професійним спілкуванням не помітили, як швидко сплинув час, і всі перестороги на цей день згладжувались цікавими дискусіями з максимальним залученням слухачів!

23 березня ГО «Асоціація стоматологів України» та компанія «МедЕксперт» провели освітній семінар «Стандарти надання медичної стоматологічної допомоги в клінічній практиці лікаря-стоматолога». У рамках заходу обговорювали важливі питання, що так хвилюють практикуючих лікарів. У фокусі уваги були питання алергії, у тому числі на лікарські засоби, і її клінічних проявів у ротовій порожнині. Дуетна лекція «Стандарти надання медичної допомоги при алергічних реакціях. Взаємодія стоматолога та алерголога» професора Наталії Олегівни Савичук і алерголога,

Професори Олена Шарікадзе та Наталія Савичук доповідають про алергічні реакції

професора Олени Вікторівни Шарікадзе викликала цікаву дискусію серед лікарів, а також продемонструвала необхідність подальшого розгляду питань алергічних реакцій у стоматології.

Продовженням мультидисциплінарного підходу були доповіді професора Наталії Володимирівни Гасюк і гастроентеролога Ірини Володимирівни Смачило про прояви хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при захворюваннях шлунково-кишкового тракту і необхідність комплексного обстеження пацієнтів для проведення ефективного лікування. Про нові стандарти надання стоматологічної допомоги при дентоальвеолярній травмі, затверджені МОЗ України, ішлося у доповіді професора Андрія Володимировича Копчака. Багато запитань було щодо законодавчої бази для молодших спеціалістів з медичною освітою та організації їхнього БПР. Про основні нормативні документи йшлося в доповіді Алли Володимирівни Кізім, а к.м.н. Світлана Василівна Хлебас надала інформацію про зміни тривалості циклів спеціалізації і тематичного удосконалення для медичних сестер, гігієністів зубних,

Обговорення перед спільною доповіддю Алли Кізім і Світлани Хлебас

Про прояви хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при захворюваннях шлунково-кишкового тракту — у доповідях професора Наталії Гасюк і гастроентеролога Ірини Смачило

зубних лікарів. Цікавою була сателітна сесія, що містила як наукові, так і практичні рекомендації для лікарів.

Уже традиційним стало проведення навесні Асоціацією стоматологів України освітніх заходів з питань інтегрованої медицини та стоматології, коли на спільному майданчику зустрічаються фахівці різних галузей медицини. Тож і цього року 7–8 квітня відбувся освітній семінар (конгреси плануємо після Перемоги!) «Стоматологічне здоров'я як складова загального здоров'я людини». Ми маємо знати основні тренди сучасної медицини, що активно розвивається. Тож у фокусі уваги лікарів були питання онкологічного огляду пацієнта, обговорення покрокового алгоритму діагностики і диференціальної діагностики передракових захворювань слизової оболонки ротової порожнини, які були висвітлені в доповідях професорів Н.В. Гасюк, Gwen Cohen Brown (США) і В.Г. Хоперії (патологоанатом). У рамках розділу «Фармакотерапія в стоматології: призначення лікарських засобів, їх безпечність та ефективність» розглянули питання хірургічної тактики в лікуванні одонтогенних синуситів (отоларинголог, к.м.н. М.І. Базега), неврологічні аспекти синдрому Костена (невролог, професор М.А. Тріщинська). Обговорили нові вимоги законодавства до призначення лікарських засобів у стоматології (професор І.П. Мазур) і застосування лікарських засобів у стоматології (к.м.н., доцент Н.М. Юнакова). Гостру дискусію викликали питання взаємодії лікарських засобів та її медичні і юридичні наслідки. Питання обговорювали стоматолог (к.м.н., доцент І.Л. Скрипник), фармаколог (професор М.В. Хайтович), а підсумовувала все юрист (О.І. Бабич). Випадки з практичної стоматології і медицини випереджають законодавчі юридичні документи, тож ми маємо спільними зусиллями запобігти можливим випадкам і захистити і пацієнта, і лікаря від негативних наслідків взаємодії лікарських засобів. А щоб наші пацієнти були здоровішими, є багато сучасних ефективних гаджетів для проведення якісної індивідуальної гігієни ротової порожнини (к.м.н. С.В. Хлебас). Перший день освітнього заходу припав на велике християнське свято Благовіщення і медичне свято Всесвітній день здоров'я, тож доповідачі бажали учасникам заходу добрих новин і здоров'я!

**Благих вістей усім нам!
Вітання стоматологічної спільноті від президента
ГО «Асоціація стоматологів України»
професора Ірини Мазур**

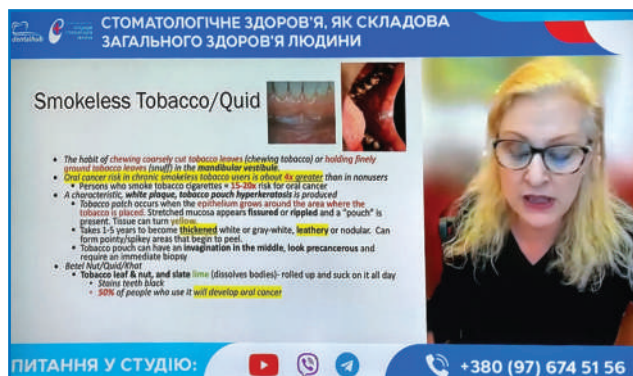

**Обговорення покровокового алгоритму діагностики
і диференціальної діагностики передракових
захворювань слизової оболонки ротової
порожнини — професори В.Г. Хоперія та І.П. Мазур**

Другий день освітнього семінару «Стоматологічне здоров'я як складова загального здоров'я людини» був присвячений питанням надання стоматологічної допомоги пацієнтам із цукровим діабетом 2-го типу. Ішлося про ендокринні аспекти метаболізму кісткової тканини й особливості перебігу хвороб пародонта. До дискусії були залучені ендокринолог професор В.Л. Орленко, хірург-імплантолог професор П.В. Леоненко, ортодонт, професор М.С. Дрогомирецька і пародонтолог, к.м.н. М.В. Слободяник. Лікарі-стоматологи також брали активну участь і ставили запитання доповідачам. Наступний симпозіум був присвячений додатковому висвітленню питань щодо нових законодавчих актів МОЗ України в процесі трансформації системи охорони здоров'я. Про нові вимоги до клінічних баз стажування йшлося в доповіді професора В.В. Горачук (організація і управління охороною здоров'я). У доповіді Юлії Задеряки (ДП «Електронне здоров'я») йшлося про результати перших кроків співпраці з ЕСОЗ приватного сектора стоматологічної допомоги. Інформував стоматологів про нові нормативно-правові акти МОЗ України і КМУ віцепрезидент Асоціації стоматологів України, к.м.н., доцент О.М. Вахненко. У рамках заходу відбувся сателітний симпозіум «Сучасні протоколи діагностики та лікування інфекційно-запальних захворювань у стоматології».

Обговорювали питання систематизації хвороб пародонта й особливості ведення пацієнта залежно від типу кісткової тканини (професор І.П. Мазур); секрети успіху ендодонтичного лікування (к.м.н., доцент Н.М. Юнакова); нові методи діагностики мікробіології, а саме омікс-технології (лікар Ю.О. Венцурик); принципи індивідуального підходу при застосуванні медикаментозної терапії на стоматологічному прийомі (к.м.н. С.В. Хлебас). Запитання, відповіді, палкі дискусії свідчили про зацікавленість і активну участь наших учасників. На одному диханні в атмосфері співпраці, взаємоповаги і розуміння пройшов і цей захід.

26 квітня 2023 року Асоціацією стоматологів України разом із Видавничим домом «Заславський» організовано й проведено освітній семінар «Сучасні тренди діагностики і лікування в стоматології: від наукових розробок до практичної реалізації». У рамках освітнього семінару стоматологам було запропоновано два цікаві майстер-класи з питань пародонтології (к.м.н. М.В. Слободяник) і естетики зубів (к.м.н. С.В. Хлебас). Обговорили сучасну класифікацію некаріозних уражень і їх лікування (доц. Н.М. Юнакова, проф. І.П. Мазур). Викликали багато запитань проблеми нейростоматології, що були висвітлені проф. І.С. Зозулею.

**Доповідь Gwen Cohen Brown (США)
про вплив шкідливих звичок на стан здоров'я
ротової порожнини**

**На запитання стоматологів відповідає
отоларинголог, к.м.н. М.І. Бабега**

Трансформація системи охорони здоров'я викликає необхідність більш глибокого інформування лікарів щодо нововведень.

Важливим аспектом професійної діяльності лікарів-стоматологів є юридичні питання. Акцентували увагу стоматологів на питанні внесення інформації в електронну історію хвороби з подальшим виписуванням рецепта на лікарські засоби (В.Ю. Канєвська). Питання дитячої стоматології було висвітлено в доповіді д.м.н. С.В. Скульської. Докладна інформація про стандартизацію стоматологічної допомоги була в доповіді к.м.н. О.М. Вахненко.

У затишній студії Видавничого дому «Заславський» організатори охорони здоров'я надали вичерпну інформацію лікарям щодо нових нормативно-правових документів, що регулюють стоматологічну медичну практику.

У травні (17.05.2023) у режимі реального часу відбувся спільний освітній семінар Асоціації стоматологів України і компанії «МедЕксперт» «Мультидисциплінарний підхід у діагностиці та лікуванні стоматологічних захворювань». У фокусі уваги були питання пере-

бігу стоматологічних захворювань у вагітних, точки дотику і співпраці стоматологів і гінекологів. До обговорення в студію до стоматологів було запрошено акушера-гінеколога, професора Дмитра Олександровича Говсеєва, адже важливими є питання формування стоматологічної патології під час вагітності та запобігання ускладненням при виношуванні плода. Про особливості надання стоматологічної допомоги вагітним йшлося у доповіді к.м.н. М.В. Слободяник. До обговорення питань галітозу, що хвилюють багатьох українців, також підійшли комплексно — з точки зору стоматолога й ендокринолога. Основні стоматологічні причини подала в доповіді к.м.н., доцент Н.М. Юнакова, а к.м.н., доцент Е.М. Павленко на клінічних випадках продемонструвала, як загальний стан здоров'я людини віддзеркалюється на язиці. Дослідження показали, що у 20 % випадків саме системні зміни зумовлюють розвиток галітозу, тож до обговорення цих питань долучили лікаря-ендокринолога, к.м.н. О.В. Добровінську з доповіддю про ендокринні захворювання, які ховаються за неприємним запахом з рота. Тривалі дискусії між лекторами, численні запитання учасників

За декілька хвилин до початку семінару: професори Валерія Орленко, Мирослава Дрогомирецька, Ірина Мазур

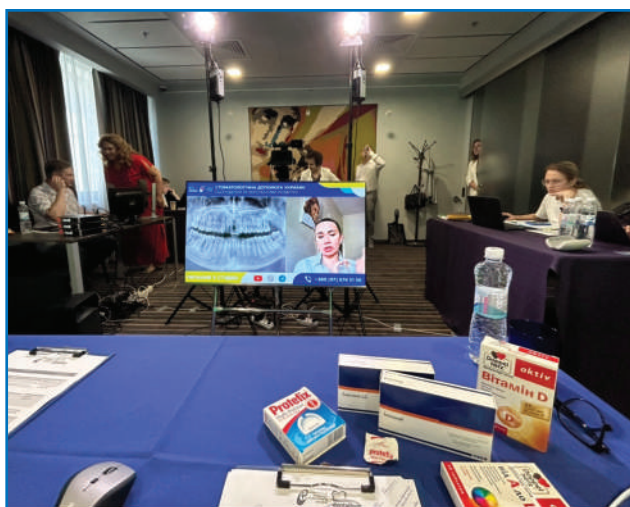
На численні запитання учасників семінару відповідає юрист Олена Бабич. Модератор — к.м.н. Ірина Скрипник

Практична частина семінару

Дискусія професорів Оксани Копчак та Ірини Мазур

**За лаштунками семінару.
Доповідь к.м.н., доцента Наталії Юнакової**

семінару продемонстрували зацікавленість стоматологів даними питаннями та необхідність подальшої міждисциплінарної співпраці.

У перший день літа, 1 червня 2023 року, на освітньому семінарі ГО «Асоціація стоматологів України» «Стоматологічна допомога Україні: сьогодення та перспективи розвитку» стоматологічною спільнотою обговорювали актуальні питання та сучасні виклики нашого професійного життя. Сучасні технології, що використовуються в стоматології, ґрунтуються на доказовій медицині й широко застосовуються в практиці. У першій частині заходу розглянули можливості ортодонції (професор М.С. Дрогомирецька), ортогнатичної і пластичної хірургії (А.В. Подорожній), щелепно-лицевої хірургії (к.м.н., доцент І.І. Білозецький) для досягнення естетики і гармонії обличчя. Багато викликів поставила перед стоматологами війна в Україні. Адже обличчя не закрите ані шоломом, ані бронезилетом, і наведені статистичні дані воєнного досвіду інших країн свідчать, що саме від поранень щелепно-лицевої ділянки є значні санітарні втрати (до 20 %). У своїй доповіді к.м.н., доцент С.В. Кабанчук подав аналіз уражень щелепно-лицевої ділянки і складні методи хірургічного лікування поранених бійців і цивільного на-

Про гуманітарну допомогу Асоціації стоматологів України для Державного госпіталю прикордонників — д.м.н., професор Ірина Мазур і к.м.н. Сергій Кабанчук, Світлана Хлебас

селення для відновлення функцій жування, дихання, мовлення, а не тільки естетики. А ще постає складніше питання реабілітації таких пацієнтів! Друга половина семінару включала питання вибору технік, методик і фармакологічного супроводу при хірургічній і ортопедичній реабілітації пацієнтів з дефектами зубних рядів у фронтальній ділянці (професор П.В. Леоненко). Про відновлення естетики м'яких тканин пародонта з використанням регенеративних технологій йшлося у доповіді професора О.В. Копчак. Питання міждисциплінарної взаємодії у веденні стоматологічних пацієнтів із супутньою патологією висвітлено в доповіді професора І.П. Мазур. Викликали зацікавленість у лікарської спільноти питання паро- і ендодонтичних уражень. Про роль інфекції і запалення при даній патології йшлося в дуетній доповіді доцента Н.М. Юнакової і професора І.П. Мазур, які акцентували увагу лікарів на особливостях мікробіоти кореневих каналів і патогенезі остеодеструктивних процесів у періапикальних тканинах. Інноваційні технології в реабілітації стоматологічних хворих було висвітлено в доповіді к.м.н. С.В. Хлебас. Асоціація стоматологів України регулярно організовує «Юридичну академію стоматолога», до якої запрошує провідних фахівців галузі. Трансформа-

Завжди чекаємо на зустріч з вами!

ція системи охорони здоров'я в Україні першими змусила йти у вільну медичну практику лікарів-стоматологів! Практично відсутнє фінансування стоматологічної допомоги, за винятком невідкладної і госпітальної. Відбувається значне скорочення комунального сектора стоматологічної допомоги. Лікаря-стоматологу необхідно опанувати не тільки новітні технології, але й питання організації охорони здоров'я України. Тож у доповідях йшлося про зміни нормативно-правових документів і шляхи трансформації медичної стоматологічної допомоги в післявоєнний період (к.м.н., доцент О.М. Вахненко), юридичні нюанси інформаційної згоди на лікування (медичний адвокат О.Ю. Юдин). Також у щоденній практиці лікаря-стоматолога непокоїть питання формування електронного направлення й виписування електронного рецепта в ЕСОЗ, і саме це було висвітлено в доповіді В.Ю. Каневської. Активна дискусія в студії і чаті серед лікарів розгорілася навколо питань надання стоматологічної допомоги в умовах трансформації системи охорони здоров'я України, на які давала відповіді д.м.н. С.В. Скульська. Дві повітряні тривоги, відключення електроспоживання і переключення на споживання електроенергії від генератора не завадили стоматологам спілкуватися на професійні теми!

«Інфекційно-запальні захворювання в стоматології: профілактика та лікування» — такою була тема освітнього семінару для стоматологів від компанії «МедЕксперт», який відбувся 30 червня. До сезонних ентеровірусних і аденовірусних інфекцій, що мають клінічні прояви в ротовій порожнині, додаються ще інфекції, пов'язані з екоцидом — затопленням територій Півдня України. В деталях диференціальної діагностики вірусних інфекцій, клінічними проявами яких у ротовій порожнині є пухирці та везикули, допомагали розібратися професор Н.О. Савичук і професор І.О. Трубка. Ендодонтичне лікування верхніх молярів і премолярів може ускладнюватися гайморитом, тож важливим є послідовне виконання протоколу лікування і вза-

ємодії з отоларингологом, якщо виникає ускладнення. Експертну оцінку питанням міждисциплінарної взаємодії в діагностиці й лікуванні одонтогенних гайморитів надали проф. Ю.В. Гавриленко і к.м.н., доцент Н.М. Юнакова. Упровадження дентальної імплантації спонукає до обговорення питань періімплантитів, адже інфекційно-запальні процеси в ротовій порожнині, які супроводжують генералізований пародонтит і зумовлюють передчасну втрату зубів, є чинником ризику періімплантитів. До дискусії долучилися к.м.н. М.В. Слободяник і к.м.н., доцент І.І. Білозецький, щоб визначити межу, коли можна запропонувати консервативне лікування, а коли необхідно проводити хірургічне лікування. Залишаються актуальними питання термінології та українського правопису термінів. Багато питань викликало обговорення лікування деструктивних форм періодонтитів, адже інфекційно-запальні процеси в періапикальних тканинах зменшують шанси на збереження зуба. Про важливість довготривалого спостереження за станом періапикальних тканин після ендодонтичного лікування йшлося у доповіді к.м.н. С.В. Хлебас. А головне — про важливість утримуватися від «експертних оцінок» результатів лікування, не маючи попередньої інформації — клінічної та рентгенологічної!

У рамках сателітної сесії обговорювали питання управління больовим синдромом (професор І.П. Мазур), використання антисептиків у стоматології (к.м.н., доцент Н.М. Юнакова) і дентальної імплантації (професор П.В. Леоненко). Палка дискусія розгорілася в чаті заходу щодо питань організації та управління охороною здоров'я, щодо якості надання стоматологічної допомоги, клінічних протоколів і їх використання в практичній діяльності. Трансформація системи охорони здоров'я в Україні виводить стоматолога із суто професійного кола компетенцій і спонукає до детального вивчення нормативно-законодавчої бази, юридичних аспектів, організаційних питань.

Висновки

Питання БПР міцно увійшли в життя стоматологів, і в першому півріччі 2023 року було проведено вісім освітніх семінарів у режимі реального часу. Теми доповідей провідних науковців і спеціалістів усіх напрямків були визначені актуальністю питань і побажаннями учасників заходів, сформовані на основі запитань, які надходили на адресу Асоціації стоматологів України та організаторів. Тож у наступному півріччі плануємо подальший розгляд актуальних питань стоматології! Відомо, що в періоди випробувань проявляється справжня дружба і взаємна підтримка. Активні учасники отримували призи й подарунки від ГО «Асоціація стоматологів України». А тісна співпраця з провайдерами дає можливість удосконалювати освітній процес, надавати нову й цікаву інформацію для лікарів-стоматологів!

Під час проведення майже всіх заходів лунали сигнали повітряної тривоги, були відключення електроенергії і перемикання на генератори, але завдяки технічній службі учасники інколи цього навіть не помічали, а в студії панував позитивний настрій!

Для зручності перегляду цікавих і змістовних лекцій ГО «Асоціація стоматологів України» залишає для вільного перегляду всі освітні заходи на сайті <http://www.udenta.org.ua/> і створеному youtube-каналі (<https://www.youtube.com/@user-wr1nt6vp4s/featured>).

Список літератури

1. Mazur I., Hasiuk N., Suprunovych I., Radchuk V., Mazur P. *Issues of self-education in the continuous professional development of dentists of Ukraine in the conditions of the Covid-19 pandemic. Acta Stomatologica Naissi. 2022. 38(85). 2370-80. doi: 10.5937/asn2285370M.*
2. Mazur I., Hasiuk N., Radchuk V., Stadnyk M. *Aspects of continuing professional development of dentists in wartime conditions through the prism of self-education and self-improvement. Oral and General Health. 2022. 3(4). 61-8. https://doi.org/10.22141/ogh.3.4.2022.141 (in Ukrainian).*
3. Mazur I., Hasiuk N., Radchuk V., Stadnyk M. *Aspects of continuing professional development of dentists in wartime conditions through the prism of self-education and self-improvement. Oral and General Health. 2022. 3(4). 61-68. https://doi.org/10.22141/ogh.3.4.2022.141 (in Ukrainian).*
4. Suprunovych I., Mazur I. *Interprofessional interaction to achieve optimal oral health. Oral and General Health. 2021. 2(2). 52-55. https://doi.org/10.22141/ogh.2.2.2021.237658 (in Ukrainian).*
5. Mazur I., Vakhnenko M. *The century of Ukrainian dentistry: achievements and current challenges. Ukrainian Medical News. 2020 Jan. 1(84). 70-6 (in Ukrainian).*

Отримано/Received 19.07.2023

Рецензовано/Revised 07.08.2023

Прийнято до друку/Accepted 11.08.2023 ■

Information about authors

Svitlana Khlyebas, Shupyk National Healthcare University of Ukraine, Kyiv, Ukraine; e-mail: khlyebasv@ukr.net

Maryana Slobodyanik-Kolomojets, PhD, Department of Dentistry, Shupyk National Healthcare University of Ukraine, Kyiv, Ukraine; e-mail: maryana.slobodyanik@gmail.com

Conflicts of interests. Authors declare the absence of any conflicts of interests and own financial interest that might be construed to influence the results or interpretation of their manuscript.

S.V. Khlyebas, M.V. Slobodyanik-Kolomojets
Shupyk National Healthcare University of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Through education and continuous professional development — to new professional achievements

Abstract. The profession of a doctor requires constant training, because information is updated quite rapidly and the acquired knowledge must meet modern requirements and have scientific basis. Moreover, specialists need to improve not only their skills, but also have legal and organizational knowledge. Consequently, we needed a platform to discuss important and urgent issues of dentistry; however, the pandemic and the war deprived us the opportunity to meet in person. The non-governmental organization “Ukrainian

Dental Association”, which united doctors of all specialties, took up the solution of this issue together with providers of continuous professional development (CPD). Already in the first half of the year, seven educational seminars for dentists were held in real time; as a result, the number of views reached 20,000.

Keywords: continuous professional development; Ukrainian Dental Association; educational seminar; CPD points; leading specialists and scientists